

HANGİ ÜCRET YILLIK BEYANA TABİ?

Gelir vergisinde beyan dönemi 1 Mart'ta başladı. Ticari, zirai, ücret, serbest meslek, gayrimenkul ve menkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve irat sahipleri, 1-31 Mart 2020 arasında, 2019 yılı gelirlerini beyan edip tahakkuk eden vergiyi ödemekle yükümlü.

Gelir vergisi mükelleflerinin 2019 yılı gelirlerinin beyan dönemi 1 Mart 2020'de başladı. Bu nedenle, "ticari, zirai, ücret, serbest meslek, gayrimenkul ve menkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve irat" sahipleri 1-31 Mart 2020 arasında gelirlerini beyan edip, tahakkuk eden vergiyi ödemekle yükümlüdür.

Ancak ücretliler her zaman beyanname vermek durumunda değil. Çünkü Türkiye'de elde edilen ücret gelirleri kaynaktan kesinti yapılmak suretiyle vergilendirilmektedir. Bu nedenle, işverenler sorumlu sıfatı ile çalışanlarının ücret gelirlerinden kestikleri gelir vergisini vergi dairesine bildirip, vergileri öderler. Bu genel ilkeye rağmen, bazı durumlarda ücretler yıllık beyan konusu olabilir. Şimdi 2019 yılında ücretlilerin "hangi durumda gelir vergisi beyanamesi vermeleri" gerektiğini ele alacağız.

ÜCRET GELİRİ

Ücret, bir işveren ve işyerine bağlı çalışanlara hizmetleri karşılığında ödenen para, mal ve para ile temsil edilebilen değerlerdir. Ücret gelirinin ayırt edici üç unsuru şunlardır: "Bir işverene tabi olma", "bir işyerine bağlı olma" ve "hizmetin karşılığı bir ödeme yapılması."

Fakat Gelir Vergisi Kanunu'nda bazı ödemeler ücret olarak sayılmaktadır. Örneğin, "yönetim ve denetim kurulları başkanı ve üyelerine, tasfiye memurlarına bu sıfatlarında dolayı ödenen veya sağlanan para, mal ve menfaatler." Diğer taraftan, Gelir Vergisi Kanunu'nun 23, 24, 25, 26, 27, 28 ve 29'uncu maddelerinde ücret istisnaları düzenlenmiştir.

ÜCRET MATRAHI BAZI NE?

Safi "ücret geliri" vergiyi tabidir. Safi ücret ise çalışanın hizmeti karşılığı işverenin ödediği para ve para ile ölçülebilen değerler toplamından, "emekli aidatı ve sosyal sigorta primleri", "sosyal güvenlik destekleme primi", "işsizlik sigortası primi", "hayat/şahıs sigorta primleri", "OYAK ve benzeri kurumlara yapılan yasal kesintiler", "sendikalara ödenen aidatlar" ve "engellilik indirimi" sonrası tutardır.

HANGİ ÜCRET BEYAN EDİLMEZ?

Kesinti yoluyla vergilendirilmiş, tek işverenden alınan ücretler tutar sınırı olmaksızın beyan edilmez. Bu kişiler diğer gelirleri için beyanname verse de tek işverenden alınan ücret geliri beyana tabi değildir. Çünkü verginin kesilip yatırılmasından işveren sorumludur.

Aynı kural Türkiye'de kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücret elde eden dar mükellef gerçek kişiler için de geçerlidir.

Ancak tutarı ne olursa olsun kesinti yapılmamış "ücret geliri" elde eden gerçek kişiler yıllık beyanname vermelidir. Ücret tespitindeki güçlük nedeniyle, "kazançları basit usulde tespit edilen ticaret erbabı yanında çalışanlar, özel hizmetlerde çalışan şoförler, özel inşaat sahiplerinin ücretle çalıştığı inşaat işçileri, gayrimenkul sermaye iradı sahibi yanında çalışanlar ve gerçek ücretlerinin tespitine imkan olmaması nedeniyle Danıştay'ın olumlu görüşü ve Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından bu kapsama alınanlar bu uygulama dışındadır.

BEYANA TABİ ÜCRETLER

2019 yılı ücret gelirleri için beyanname verme zorunluluğu olan kişiler şunlardır:

■ Birden fazla işverenden kesintiye tabi ücret elde eden ve ilk işveren hariç diğerlerinden aldığı ücret 40.000 TL'yi aşanlar,

■ Ücretini yabancı bir memleketteki işverenden doğrudan doğruya alan çalışanlar,

■ İstisna kapsamında olmayan yabancı elçilik ve konsolosluk memur ve hizmetlileri.

Stopaja tabi tutulmuş tek işveren ücretleri tutardan bağımsız yıllık beyan kapsamında değildir. Diğer gelirler için beyanname verilse de bu ücretler beyannameye dahil edilmez.

BİRDEN ÇOK İŞVERENDEN ÜCRET

Birden çok işverenden stopajlı ücret elde eden kişinin, birden sonraki işverenden aldığı stopajlı ücretler toplamı

40.000 TL'yi aşıyorsa, ilk işveren ücreti dahil hepsi yıllık beyanname ile beyan edilir.

Bu noktada gelir sahibi, ücret kesinti suretiyle vergilendirildiği sürece en yüksek ücret gelirini birinci işverenden alınan ücret sayıp, az ücret veya ücretlerin toplamını birden sonraki işverenden alınan ücret sayma konusunda serbesttir. Ücret geliri dışında beyana tabi gelir elde edilmesi durumunda da birden fazla işverenden ücret geliri elde eden kişi, ilk işverenden alınan hariç ikinci işverenden alınan ücret geliri 40.000 TL'lik beyan eşiğini aşmazsa, ücret gelirlerini beyana dahil etmez.

ARTAN ORANLI TARİFE

Birden çok işverenden ücret gelirinin beyan edilme gerekçesi, vergi tarifesindeki artan oranlılıktır. Vergi sorumlusu olarak işverenler, çalışanlarının hizmetlerine karşılık gerçekleştirdikleri ücretlerden vergi kesmek zorundadır. Her işveren kendi ödemesine bağlı olarak kümülatif matrahı esas alır ve çalışanın diğer işverenden elde ettiği geliri kavrayamaz. Bu nedenle, birden çok işverenden edinilen ücretlerin yıllık beyanla bildirim toplam gelirin artan oranlı tarifedeki yüksek oranlarda vergilendirilmesidir.

Artan oranlı tarife 2020 yılı ücret gelirleri vergilendirilmesinde esas alınmak üzere değiştirilmiştir.

2020 YILI GELİR TARİFESİ

22.000 TL'ye kadar	%15
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	%20
120.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL (Ücret gelirlerinde 180.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL), fazlası	%27
600.000 TL'nin 120.000 TL'si için 27.870 TL (Ücret gelirlerinde 600.000 TL'nin 180.000 TL'si için 44.070 TL), fazlası	%35
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 195.870 TL (Ücret gelirlerinde 600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 191.070 TL), fazlası	%40

İŞVEREN DEĞİŞİKLİĞİ

Çalışanlar yıl içinde bir veya birden fazla iş değiştirebilir. Bu durumda vergi tarifesi diğer işveren veya işverenlerin ücret ödemeleriyle ilişki kurulmaksızın uygulanır. Dolayısıyla, 2019'da birden çok iş değiştirenlerin, ilk işverenden sonra aldıkları ücretlerin brüt toplamı 40.000 TL'den fazlaysa çalışan ücret gelirlerini yıllık beyanname ile beyan etmelidir. İşveren değişikliğinin nedeninin ikale sözleşmesi veya başka sebeplerle olmasının bir önemi yoktur.

BEYANNAMEDEN NE İNDİRİLİR?

Yıllık beyan ile bildirilen ücretlerden aşağıdaki indirimler yapılabilir:

- Hayat/şahıs sigorta primleri,

- Eğitim ve sağlık harcamaları,
- İndirilebilecek bağış ve yardımlar,
- Cumhurbaşkanınca başlatılan yardım kampanyalarına yapılan ayni ve nakdi bağışlar,
- Türk Kızılay ve Türk Yeşilay'ına makbuz karşılığı ödenen nakdi bağış ve yardımlar,
- Melek yatırımcı indirimi (şartlar ve usule uygunluk kaydıyla).

"Hayat/şahıs sigorta primleri" indirimi gelirin yüzde 15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz (2019 asgari ücretin yıllık brüt tutarı 30.700,80 TL).

"Eğitim/ sağlık harcamaları" indirimi beyan edilen gelirin yüzde 10'u ile sınırlıdır.

İndirimler sonrasında vergiye tabi matrah oluşmayabilir. Yıllık beyan her zaman ilave vergi ile sonuçlanmaz. Hatta kaynakta kesilen ve ödenen vergiler yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden fazlaysa, kesilen vergiler ücretliye iade edilir.

BEYAN VE ÖDEME

Beyana tabi 2019 yılı ücret gelirleri 31.03.2020'ye kadar yıllık beyannameyle bildirilir. Beyanname elektronik ortamda veya kağıt ortamında verilebilir.

Beyanname doğrudan "Hazır Beyan Sistemi" ile internet üzerinden de verilebilir. Sisteme Gelir İdaresi Başkanlığı'nın adresi (www.gib.gov.tr) üzerinden veya İnternet Vergi Dairesi şifreleri kullanılarak giriş yapılabilir. Beyanname onaylama işlemi sonrası tahakkuk fişi sistem tarafından otomatik olarak oluşturulur. Hazır Beyan Sistemi kullanılması halinde beyanname onayının 31 Mart 2020 Salı gece yarısına kadar tamamlanması gereklidir. Ancak yoğunluk ihtimaline karşı bildirim son güne bırakılmamalıdır.

2019 yılına ilişkin gelir vergisi bir defada veya iki taksitte ödenebilir. İlk taksit ödemesi damga vergisi ile birlikte 31.02.2020 Salı, ikinci taksit ödemesini ise 04.08.2020 (31.07.2020'nin resmi tatil olması nedeniyle) gün sonuna kadar ödenmelidir.

Türkiye'yi terk ve ölüm gibi mükellefiyeti sona erdiren hallerde yıllık beyanname üzerinden tarh edilen vergiler beyanname verme süresi içinde (Türkiye'yi terk halinde terkten önceki 15 gün, ölüm halinde ise vefat tarihinden sonraki dört ay içinde müteveffa adına varislerce) beyan edilir ve ödenir.

Ödenecek gelir vergisi www.gib.gov.tr internet adresindeki anlaşmalı bankalardan ve tüm vergi dairelerinden gerçekleştirilebilir.

İki elin sesi, birden çok işverenden kazanılan ücretin gelir vergisi var!